

9. ÜSTÜN YETENEKLİ ÇOCUKLAR

Üstün veya Özel Yetenek: Zekâ, yaratıcılık, sanat, spor, liderlik kapasitesi veya akademik alanlarda akranlarına göre üst seviyede performans gösterme durumudur.

Üstün zekalı ve üstün yeteneklilerin öğrenme yetenekleri, okullardaki genel eğitimin gerektirdiğinin çok üstündedir. Özellikle ilköğretim ve orta öğretim programları bu bireylerin ihtiyaçlarına göre düzenlenmiş olmadığından ve bundan dolayı da yeteneklerinin tümünü kullanamadıklarından dolayı Üstün zekalı ve Üstün yetenekli bireylerin, özel eğitim kapsamına alınarak , özel programlar ve özel yetişmiş personel tarafından eğitilmeleri gerekmektedir.

Üstün zekalı ve üstün yeteneklilerin dikkate alınması, onlardan özel biçimde yararlanma fikri oldukça eskidir. Ancak gerçek anlamda özel eğitimlerinin yirminci yüzyılda başladığı söylenebilir.

Özellikleri

- ✓ Gelişimin tüm alanlarında yaşitlarının ilerisindedirler.
- ✓ Erken yürür, erken konuşur, okumayı erken yaşta öğrenirler.
- ✓ Sürekli soru sorarlar, meraklıdır.
- ✓ Zihinsel ve fiziksel olarak büyük bir enerjiye sahiptirler.
- ✓ Ayrıntılara olağanüstü dikkat ederler.
- ✓ Öğrenme ve bilgiye sürekli açlık duyarlar.
- ✓ Zengin sözcük hazinesine sahiptirler. Kelimeleri doğru telaffuz ederler, yerli yerinde kullanırlar ve akıcı bir konuşmaları vardır.
- ✓ Çabuk öğrenme, kavrama ve akılda tutma özellikleri vardır.
- ✓ Uzun süre dikkatlerini bir konu üzerinde yoğunlaştırabilirler.
- ✓ İlgi alanları geniştir.
- ✓ Karmaşık problemler çözmekten hoşlanırlar.
- ✓ Sorumluluk duyguları kuvvetlidir. Sorumluluk almayı çok ister ve bunu yerine getirmekten hoşlanırlar.
- ✓ Gözlem güçleri vardır.
- ✓ Genelleme ve soyutlama yaparak bilgilerini başka alanlara aktarabilirler.
- ✓ Sebep-sonuç ilişkisine ilgi duyarlar.
- ✓ Yaratıcılık ve mucitlik özellikleri vardır.
- ✓ Azimli ve sebatlıdır.
- ✓ Kendilerine güvenleri tamdır.
- ✓ Espri yetenekleri vardır.
- ✓ Duyarlıdır, başkalarına karşı empati duyarlar.
- ✓ Güçlü bir konsantrasyona sahiptirler.
- ✓ Liderlik özellikleri vardır.
- ✓ Amaçlarına ulaşmaktan ve başarıdan zevk duyarlar.
- ✓ Orijinal ve eleştirel düşünceye sahiptirler.
- ✓ Başkalarıyla kolayca işbirliği yaparlar.
- ✓ Alçak gönüllüdürler, başkalarına yardım etmekten hoşlanırlar.
- ✓ Çalışkandır.

* Ancak bütün bu özellikler her çocukta aynı derecede bulunmaz.

Sınıflandırma:

Üstün zekalı ve üstün yetenekli bireylerin tanımlanmalarında kesin bir sınırlamayı gerektiren zeka bölümü kullanılarak sınıflandırma yapılmamaktadır. Ancak Türkiye'de yapılan sınıflandırmada Rehberlik Araştırma Merkezlerince yapılan ölçümler sonucu zeka bölümüne bakılmaktadır. Bu yaklaşımın değişmesi gerekir. Çünkü etiketlenme tehlikesi, Üstün zekalı ve üstün yetenekli bireyler içinde söz konusudur. Konulan etiket, bireye karşı ailenin ve toplumun tutumlarında değişikliğe neden olabilmektedir. Bu değişiklikler bir çok durumda bireyin gelişimini olumsuz yönde etkilemekte, aile içi ilişkileri bozmaktadır

Üstün zekalı ve üstün yetenekli bireylerin sınıflandırılması normal dağılım eğrisi dikkate alınarak zeka bölümü rakamlarıyla yapılmaktadır. Buna göre:

- Zeka bölümleri 110-130 arası olanlar **üstün zekalı** bireyler,
- Zeka bölümleri 130 ve daha yukarısı olanlar **çok üstün zekalı yada dahi** bireyler,
- Zeka bölümü sürekli olarak 120 ve daha yukarı olup da güzel sanatlar, matematik, fen ve teknik gibi alanlarda yaşlılarından belirgin ölçüde üstün olanlar **özel yetenekli** bireyler,
- Genel olarak zekaları ortanın üstünde olup da müzik, resim ve diğer güzel sanatlar ile fen ve teknik alanlarda objektif ölçülerle yaşlılarının % 99'undan üstün olanlar **üstün özel yetenekli** bireyler, olarak kabul edilmektedir.

Öğretmenlere Öneriler

Bu tip çocuklar için sınıf öğretmenin öğrenim görevlerinin dışında ek öğrenim programları hazırlaması gerekir. Sınıfın seviyesi onların seviyesinden çok aşağıda kalabilir. Aşağıda belirtilen noktalar dikkate alınarak çocukların daha iyi gelişmelerine yardımcı olabilmek için sınıf öğretmeni;

1. Çocuğun çalışma ve ödevlerini sınıfın işlemekte olduğu konularda ve aynı tempoda tutmaya çalışmamalı, onun güç ve süratine uygun ödevler vermelidir.
 - a. Ödevlerde tekrara ve alıştırmalara fazla yer vermemelidir.
 - b. Daha çok problem çözme tekniğini gerektiren ödevler vermelidir.
 - c. Yarı teknik malzemelerin okunması, özetlenmesi, bazı araçların modellerinin yapımı, şemaların çizimi ve onların çalışma kurallarını açıklama ödevleri verilmelidir.
2. Tartışma, proje ve dramatizasyon çalışmalarına önem verilmelidir.
3. Tasnif, organize etme ve maddelendirme olanağı veren fırsatlar hazırlanmalıdır.
4. Ders etkinliklerinde kitabi etkinliklerden çok, geniş gözlem ve deneylere yer verilmelidir.
5. Kendilerine özgü ilgileri olduğundan grupla olduğu kadar bireysel çalışmalara da önem verilmelidir.
6. Öğrenciyi okul içi ve okul dışı etkinliklere yönlendirmelidir.
7. Önderliği gerektiren yada önderliği geliştirmeye fırsat verecek çalışmalara katılması için teşvik edilmesi gerekir.
8. Bu tip çocuğun başarısını, sınıf arkadaşlarının başarı seviyesi ile değil kendi öğrenme güç ve sürati ile karşılaştırmalıdır.
9. Anne baba ile bu konuda işbirliği yapılmalı, onlara çocuklarını ihmal etmeden ve gurura kapılmadan yetiştirmek için gerekli anlayışı kazandırmaya çalışmalıdır.
10. Bu çocuklarda üstünlük duygusunu yaratmak, aynı "aşağılık duygusu" kadar zararlı sonuçlar doğurur. Çocuk arkadaşlarını ve çevredekileri aşağı görür ve toplumda yalnız

bir kişi olarak yaşamına devam etme tehlikesi ile karşı karşıya kalır. Onun için üstünlük duygusunun çocuklarda yaratılmamasına çok dikkat edilmelidir.

11. İleri öğrenim için en uygun yolun seçilmesinde uzmanlarla işbirliği yapılmalı.

12. Akademik konular için resim,müzik,beden eğitimi gibi dersler ihmal edilmemelidir.